

Pierwsze lata

Jerzy Grot-Kwaśniewski redagował *Tygodnik Polski* od połowy roku 1977 do końca 1991 roku. Był to najdłuższy okres prowadzenia pisma przez tego samego redaktora. Gdy obejmował redakcję wspomina, że nakład wynosił 2600 egzemplarzy. Marian Kałuski podaje 2700, gdy opuszczał gazetę. Liczby są zbliżone. *Tygodnik* wydawany był przeważnie na dziesięciu stronach. Nowy redaktor systematycznie podnosił nakład przez stopniowe wprowadzanie zmian i dostosowywanie pisma do rynku czytelniczego. Pomagała mu w tym ogłaszana prawie co roku *Ankieta „Tygodnika Polskiego”*. Zawierała ona tylko trzy pytania:

1. Co mi się w „Tygodniku Polskim” podoba?
2. Co mi się nie podoba?
3. Jakiej proponuję zmiany?

Cała załoga „TP” w dniu wysyłki gazety do prenumeratorów: od lewej Teresa Szulc (sekretarka), Irena Grażewska (operatorka fotoskładarki), Alina Artymiuk, red. Jerzy Grot-Kwaśniewski, Ola Brand, Stanisława Flisykowska, Krystyna Szulc

Na jej podstawie można było odpowiednio dobierać tematy, czy też wprowadzać nowe działy jak np. *Kobieta w domu i świecie*. Po dwóch latach objętość pisma wzrosła do dwunastu stron. Wydania świąteczne, ukazujące się dwa razy do roku, na Wielkanoc i na Boże Narodzenie, były objętościowo większe i posiadały kolorowe okładki.

Praca redaktora pisma emigracyjnego jakim jest *Tygodnik Polski* różni się znacznie od pracy redaktora naczelnego pisma o dużym nakładzie. W pismach o małym nakładzie redakcja w zasadzie jest jednoosobowa. W wypadku *Tygodnika Polskiego* przez cały czas jego istnienia była taka sytuacja. Dopiero od kilku lat zostało wprowadzone stanowisko zastępcy redaktora.

Red. Grot-Kwaśniewski tak to sprecyzował: „Do zakresu prac redaktora „Tygodnika Polskiego” należą wszystkie rodzaje pracy dziennikarskiej (włączając redakcję tech-

TP nr 13-14, 18-25 kwietnia 1981 r.

niczną) a także korekta i część prac administracyjnych oraz ogólny nadzór administracyjny. Tak więc jest to prowadzenie całego wydawnictwa.”

Tu należy wyjaśnić, że tak było z czasów red. Grot-Kwaśniewskiego. Później się zmieniło. Od blisko dwudziestu lat redaktorem technicznym jest red. Jan Skibiński i od kilku lat pełni także funkcję zastępcy naczelnego. Obecnie prace administracyjne nie obciążają redaktora, a korekta tylko częściowo.

Przejście na offset

Na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych w przemyśle drukarskim nastąpiły radykalne zmiany dzięki wprowadzeniu techniki komputerowej. Cała prasa szybko przestawiała się na nową technologię, która była szybsza i tańsza. Także *Tygodnik Polski* zmuszony był do dokonania zmian. Ist-

Cała załoga „TP” w dniu wysyłki gazety do prenumeratorów: od lewej Teresa Szulc (sekretarka), Irena Grażewska (operatorka fotoskładarki), Alina Artymiuk, red. Jerzy Grot-Kwaśniewski, Ola Brand, Stanisława Flisykowska, Krystyna Szulc

niało zagrożenie, że pismo straci ogłoszenia, które są podstawą finansową każdej gazety, gdyż firmy zaczęły je zlecać tylko na druk offsetowy – jako tańszy, bez dodatkowych kosztów robienia bloków, potrzebnych w starej technice druku typograficznego. Wydawca tzn. Spółdzielnia Dom Polski im. T. Kościuszki zakupiła fotoskładarkę (phototypesetter) i w 1983 roku *Tygodnik* przeszedł na offsetową technikę druku.

W numerze 46. z 19 listopada 1983 roku ukazał się na pierwszej stronie poniższy anons:

OD REDAKCJI

W numerze z dnia 5 listopada br. zapowiedzieliśmy przejście „Tygodnika Polskiego” na druk offsetowy. Białym numerem rozpoczynamy więc nowy rozdział w 35-letniej historii naszego pisma, wydając pierwszy „Tygodnik Polski”, którego teksty złożone zostały na komputerze /Phototypesetter/ a całość wydrukowana w offsetie.

W pierwszych tygodniach będziemy wydawać „Tygodnik” na przemian na 12 i 16 stronach, aby następnie przejść na stałe na 18 stron a potem, może nawet na 20 stron. Niniejszy numer, ze względu na większą ilość ogłoszeń wydajemy na 20 stronach.

Przekazując to pierwsze offsetowe wydanie naszym Czytelnikom, z góry przeproszamy za ewentualne usterki, które mogą wynikać ze względu na krótki okres czasu na zmianę systemu wydawania pisma.

Urządzenie do fotoskładu kosztował dwadzieścia pięć tysięcy dolarów, zakupione było za gotówkę tzn. z dochodów przynoszonych przez pismo. Na offsetową maszynę drukarską, która kosztowała około dwustu tysięcy dolarów nie było już wydawcy stać. Nie odwoływano się do ofiarności społeczeństwa o pożyczki czy dary, wychodząc z założenia, że *Tygodnik* powinien być finansowo samowystarczalny. Drukowano więc w drukarni offsetowej *Westernpoint Publishing Co.* Przechodząc na technikę offsetową *Tygodnik Polski* mógł zwiększyć objętość do szesnastu stron, a z czasem do dwudziestu. Dawało to możliwość zamieszczenia większej ilości ogłoszeń, które stanowiły połowę dochodów, a także więcej tekstów i ilustracji. Zapewniało

Siedziba „TP” w latach 1984 – 1995, 289 Flinders Lane, Melbourne, widok współczesny

solidniejsze podstawy finansowe dla dalszego rozwoju gazety.

Zmiana siedziby

Do lipca 1984 roku redakcja mieściła się w melburneńskiej dzielnicy Seddon, przy stacji kolejki, w drewnianym, rozpadającym się domku. Praca w tych trudnych warunkach nie była łatwa, zarówno dla redakcji jak i administracji. Po zakupie fotoskładarki i towarzyszących urządzeń, które były wrażliwe na różnicę temperatur, kurz i zawiłogocenie, zaistniała potrzeba przeniesienia się do odpowiedniego lokalu. Dla ułatwienia kontaktów z czytelnikami i ogłoszeniodawcami wybrano śródmieście Melbourne. Nowa siedziba *Tygodnika Polskiego* mieściła się na szóstym piętrze przy 289 Flinders Lane. Ta wąska uliczka, na odcinku pomiędzy Swanston Street i Elizabeth Street, nazywana była przez Polaków „Polish Lane”, gdyż mieściło się tu kilka polskich firm.

Mimo, że przeprowadzka i przejście na offset wymagały dość dużych nakładów finansowych poradzono sobie z tymi sprawami we własnym zakresie. Inwestycja była opłacalna, gdyż dzięki zwiększeniu objętości pisma wzrosła ilość ogłoszeń, które stanowiły połowę dochodów gazety.

Zmiany te, a także napływ nowej fali emigracji tzw. solidarnościowej pozwoliły zwiększyć nakład pisma i to znacznie bo około pięćdziesięciu procent. W drugiej połowie lat osiemdziesiątych nakład *Tygodnika Polskiego* był porównywalny z nakładem *Tygodnika*

Jerzy Hieronim Kwaśniewski urodził się 30 września 1920 roku w Częstochowie. Syn Lucjana i Władysławy z Salwackich. W 1938 roku ukończył Gimnazjum Społeczne im. Feliksa Fabiańskiego w Radomsku, a następnie kurs podchorążych rezerwy przy 7. Dywizji Piechoty w Częstochowie. Zapisal się na studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego, które uniemożliwiła wojna. W kampanii wrześniowej brał udział w szeregach 25. Pułku Piechoty. Udało mu się uniknąć niewoli niemieckiej. W miesiąc po upadku kampanii wrześniowej wstąpił do konspiracyjnej organizacji na terenie obwodów radomskiego, przyjmując pseudonim „Grot”. Był redaktorem (1940-1941) konspiracyjnego biuletynu „Przegląd Polityczny” wydawanego w Radomsku i dziennikarzem oraz działaczem (1942-1944) Biura Informacji i Propagandy Armii Krajowej. Matka Jerzego Kwaśniewskiego i jego siostra Wiesława zostały aresztowane przez gestapo i zesłane do Oświęcimia, gdzie matka wkrótce zmarła. Dwukrotnie aresztowany w 1945 roku przez UB za działalność w Armii Krajowej. Następnie przedostaje się do Niemiec Zachodnich. W latach 1946-1947 kierował wydziałem prasy i kultury Prezydium Rady Naczelnej Zjednoczenia Polskiego w Niemczech, a w latach 1948-1949 działem informacyjno – statystycznym Towarzystwa Pomocy Polakom. Gdy powstało Zjednoczenie Polskiego Uchodźstwa Wojennego w Niemczech organizuje w 1947 roku polską emigracyjną agencję prasową *Refugees Press*, której był redaktorem naczelnym. Do Australii przybył w 1950 roku z żoną. Związek małżeński zawarł w Niemczech. Początkowo pracował w fabryce. W latach pięćdziesiątych redagował *Głos Polski*, który ukazywał się w Melbourne, działał w Polskim Kole Kulturalno-Artystycznym, Sodaliej Mariańskiej, brał żywy udział w życiu kulturalnym i społecznym Polonii australijskiej. W 1964 roku ożenił się z Janiną Leszczyńską. W latach 1977-1991 był redaktorem *Tygodnika Polskiego*. Był długoletnim korespondentem paryskiej *Kultury* oraz *Dziennika Polskiego* i *Dziennika Żołnierza* wydawanego w Londynie. Współautor i redaktor książki *Czterdzięści lat Polonii australijskiej na łamach Tygodnika Polskiego* oraz autor dwóch broszur o sytuacji Polaków w Niemczech w połowie lat czterdziestych. Od 1953 roku był członkiem Związku Dziennikarzy RP w Londynie oraz laureatem nagrody pisarskiej Związku (1992). Odznaczenia: Order Odrodzenia Polski (V), Order Zasługi RP (III), Krzyż Walecznych (3-krotnie). Jerzy Grot-Kwaśniewski zmarł 17 lipca 2008 w Melbourne.

NASZ TYGODNIK Czwarte dziesięciolecie

Witold Łukasiak

Dwudziestego ósmego lipca minie sześćdziesiąt lat od ukazania się pierwszego numeru naszego tygodnika. W tym czasie zmieniali się redaktorzy i właściele, nie brakowało problemów i przeszkód, lecz nawet w bardzo trudnych okresach pismo wychodziło regularnie co tydzień i docierało do rodaków nie tylko w Australii, ale też w innych krajach. To, że Tygodnik Katolicki (taka była pierwotna nazwa), a następnie Tygodnik Polski mógł bez przerwy ukazywać się przez tyle lat, jest zasługą ludzi z nim związanych: zawodowych dziennikarzy, terenowych współpracowników, redaktorów technicznych i administracji, ale przede wszystkim wiernych czytelników.

Niezależnie od sytuacji w Polsce i na świecie, niezależnie od zmian redakcyjnych, głęboko patriotyczny Tygodnik Polski zawsze oddany był sprawie niepodległości Polski i sprawom Polonii australijskiej, a jednocześnie zaangażowany w bieżące sprawy Australii. Przez dziesiątki lat sowieckiego zniewolenia był trybuną wolnych Polaków, ujawniał zbrodnie reżimu komunistycznego, domagał się przekształcenia postanowień Jałty, przypominał światu Katyń i niezmiennie stawał w obronie dobrego imienia Polaka.

I chociaż nie jest to napisane wielkimi literami na pierwszej stronie, nie będzie przesadnie twierdzenie, że od początku istnienia z ram pisma wylaniają się trzy znamienne słowa, przekazywane kolejnym pokoleniom – Bóg, Honor, Ojczyzna.

Katolickiego z końca lat pięćdziesiątych, redagowanego przez ks. Trzeciaka.

Wydarzenia

Dziewięcioletnim wydarzeniem dla Polonii australijskiej było przybycie Papieża Polaka do Australii i spotkanie z pięćdziesięcioletnią

Siedziba „TP” w latach 1995 – 1999, 157 Victoria Parade, Collingwood, widok współczesny

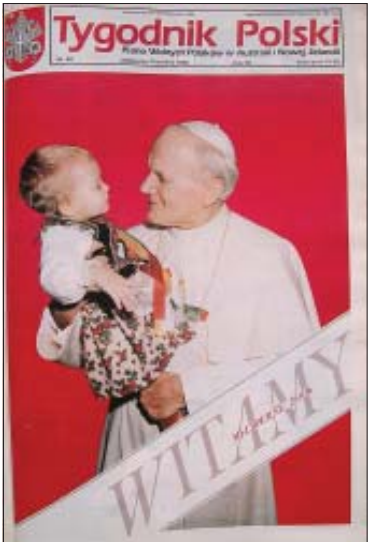

Redaktor „TP” Jerzy Grot-Kwaśniewski w karykaturze Andrzeja Dziatlaka

czy jednym wyrazem-apelem „Pamiętajmy!”

Tygodnik Polski był całkowicie zaangażowany w pełnienie głównej roli informacyjnej związanej z pielgrzymką Papieża do Australii. Stała obsługa prasowa i często publikowane artykuły religijne, duchowo przygotowywały społeczeństwo polskie na to historyczne spotkanie. Praktycznie *Tygodnik* był organem prasowym Komitetu Organizacyjnego d/s Spotkania z Ojcem Świętym.

Okolicznościowy numer *Tygodnika Polskiego* z 6 grudnia 1986 roku poświęcony w całości Ojcu Świętemu był uwiecznieniem wkładu pisma do propagowania australijskiej pielgrzymki Jana Pawła II. Wydano go w ilości

TP 48, 6 grudnia 1986 r.

reszłą rodaków na stadionie Melbourne Cricket Ground, wieczorem 27 listopada 1986 roku.

W *Tygodniku Polskim* z 20 grudnia 1986 roku, w artykule *Pamiętajcie*, Michał Filek szczegółowo opisuje to spotkanie. Rozpoczyna słowami: „Po miesiącach wyczekiwania, po miesiącach duchowych i organizacyjnych przygotowań, nadszedł wreszcie ten Dzień, największy Dzień w historii australijskiej Polonii. Dzień jej spotkania z Wielkim Rodakiem i Duchowym Ojcem, Namiestnikiem Chrystusa na Ziemi, Papieżem Janem Pawłem II.” Na zakończenie autor artykułu podkreśla, jakie to ważne, że usłyszeliśmy bezpośrednio od Ojca Świętego **słowo**, którym powinniśmy kierować się w naszym życiu codziennym. I koń-

trzydziestu tysięcy egzemplarzy, o zwiększonej objętości, w kolorowych okładkach z portretami Papieża przysłanymi specjalnie z Rzymu przez arcybiskupa Szczepana Wesołego. Wręczany był w bramach stadionu bezpłatnie, w pamiętkowej torbie, wraz z luksusowo wydanym programem, wszystkim wchodzącym na spotkanie z Ojcem Świętym.

Wielkiemu wydarzeniu dla Polaków, jakim było powstanie *Solidarności* Tygodnik poświęcał wiele miejsca z całkowitym poparciem dla ruchu. Popularyzowana była działalność organizacji i stowarzyszeń polonijnych, a także wydawnicza jak np. promocja książki Lecha Paszkowskiego *Poles in Australia and Oceania 1790 – 1940*, Sydney 1987, która jest rozszerzoną wersją angielską *Polaków w Australii i Oceanii 1790 – 1940*, S. Świdorski, Londyn 1962. Wydarzenia wielkie i mniejsze, z kraju i ze świata interpretowane w duchu niepodległościowym zawsze znajdowały oddźwięk na łamach pisma.

Witold Łukasiak
lukasiak.witold@gmail.com

Autor zastrzega, że powyższy artykuł nie jest opracowaniem historycznym o *Tygodniku Polskim*, a jedynie popularnym omówieniem kolejnych okresów jego wydawania.

Komentarze, sprostowania, uwagi itp. przesłane na adres internetowy lukasiak.witold@gmail.com lub na adres redakcji, będą mile widziane i mogą być wykorzystane do bardziej obszernego opracowania.

Materiały:
– Roczniki *Tygodnika Katolickiego* od 19 stycznia 1980 do 16 grudnia 1989
– Ks. Wiesław Słowik SJ – „Złoty Jubileusz *Tygodnika Polskiego 1949 – 1999*” TP nr 28, 29, 30, od 31 lipca 1999 do 14 sierpnia 1999
– Jerzy Grot Kwaśniewski – „Trybuna Redaktora”, TP w latach 1977 – 1991

Zdjęcia: Archiwum *Tygodnika Polskiego*, Witold Łukasiak, Józefa Jarosz, Bonifacy Ligudziński, Agnieszka Perepeczko.

Red. Jerzy Grot-Kwaśniewski

Współpracownicy, pracownicy oraz osoby współdziałające w tworzeniu pisma – IV dekada

Anna Alwastowa, Jarosław Anders, Alina Artymiuk, Eugeniusz Bajkowski, Marek Baterowicz, Krzysztof Bień, Roman Boreyko, Zbigniew Borowski, Ola Brand, Marian Chranowski, Julian Chranowski, Jacek Czajkowski, Konstanci Czechowicz, Zdzisław Derwiński, Jerzy Dobrostański, Zdzisław Drzymulski, Andrzej Erenkreutz, Michał Filek, Janusz Filipczak, Stanisława Flisykowska, Józef Gariński, Andrzej Gawroński, Kazimierz Glabisz, Wojciech Gorski, Irena Grażewska, Andrzej Grochowski, Jerzy Gruszkowski, Czesław Halski, Stanisław Imosa, Jerzy Jabłoński, Władysława Jadcza, Edmund Jakubowski, Janina Janikowska, Wiesława Janowska, Jadwiga Jażdżyńska, Stanisław Jordanowski, Maria Kabata, Marian Kałuski, Tadeusz Kempa, ks. Leonard Kiesch, Agaton Kipka, Wacław Kondratowicz, Ryszard Konikowski, o. Rajmund Koperski, Paweł Kopetz, Zbigniew Korpolewski, Stefania Kossowska, Jan Kottlarz, Janusz Kowalewski, Piotr Koziół, Janusz Kreczmanski, Feliks Krotowicz, Tadeusz Kryskarski, Ryszard Krygier, Tadeusz Lezoń, Bonifacy Ligudziński, Janina Lubicz-Zaleska, Krzysztof Łaucucki, Zbigniew Łuk-Kozika, Waldemar Łysiak, Krystyna Materek, Tomasz Mianowicz, Krystyna Milicerowa, Maria Młynarczyk, Jerzy Moskała, Stefan Mrowiński, Krzysztof Muszyński, Antoni Nadstazik, W.J. Nagórski, Adam Nasielski, Waldemar Niemołto, Kazimierz Nowicki, Małgorzata i Janusz Okurowscy, Tomasz Ostrowski, ks. Eugeniusz Ożóg, Bogusława Paks-Piotrowicz, Jan Pakulski, Lech Paszkowski, Tadeusz Peszek, Rowmund Pitsudski, Lesław Piskozub, Kazimierz Podkulinski, Tadeusz Polanowski, Ryszard Reiff, W. Romanowski, Jerzy Rozwadowski, Jan Roczniok, Małgorzata Sawicka, Barbara Schenkel, Jan Skibiński, Ernestyna Skurjat, ks. Wiesław Słowik, Władysław Słupecki, Stanisław Sobolewski, Barbara Stanisławczyk-Żyła, Zbigniew Suduł, Zbigniew Stelmach, Eugeniusz Stuliłgowa, Elżbieta Szczepańska, Wanda Szczygielska, Andrzej Szczygielski, Krystyna Szulc, Teresa Szulc, Jacek Śliwiński, Jan Ślaski, Władysław Słupecki, Ryszard Terlecki, Joanna Todisco, Jan Tokarski, Jacek Waloch, Adam Warzel, Monika Wiench, Ignacy Wieniewski, Marian Winczura, Roman Winiarski, Anna Witek, Włodzimierz Wnuk, Jola Wolski, Wanda Woropińska, Leon Woźny, Ryszard Zatorski, Wacław A. Zbyszewski, Stanisław Zdanowicz, Jerzy Zubrzycki, Grażyna Żurkowska i inni.

Lista nazwisk nie jest pełna, w związku z tym mile będą widziane nadesłane uzupełnienia.

TP nr 50-52, 17 grudnia 1983 r.

– Michał Filek – „Pamiętajcie”, TP, 20 grudnia 1986

– Praca zbiorowa – „Czterdzięści lat Polonii australijskiej na łamach Tygodnika Polskiego” – Melbourne, 1991

– „Encyklopedia polskiej emigracji i Polonii” pod redakcją Kazimierza Dopierala, Oficyna Wydawnicza Kucharski, Toruń 2005

– Agata i Zbigniew Judyccy – „Polonia. Słownik Biograficzny, PWN, Warszawa 2000

– Bogumiła Żongolowicz – „Żyłem nie tylko dla siebie”, TP, 30 lipca 2008

Zdjęcia: Archiwum *Tygodnika Polskiego*, Witold Łukasiak, Józefa Jarosz, Bonifacy Ligudziński, Agnieszka Perepeczko.